

به نام خدا!

نقد فقه و اخلاق در مشاوره روانشناسی

مؤلف:

مریم زمانی

سرشناسه	زمانی، مریم، ۱۳۴۶
عنوان و نام پدیدآور	فلسفه و اخلاق در مشاوره و روانشناسی / مولف مریم زمانی
مشخصات نشر	تهران : هوشمند تدبیر، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری	۲۰۰ ص
لایک	۵۱۰۰۰ ریال: 0-20-7274-600-978
وضعیت فهرست نویسی	فبا
یادداشت	کتابنامه ص: ۹۵
موضوع	روانشناسان -- اخلاق حرفه‌ای
موضوع	متخصصان مشاور اخلاق حرفه‌ای
نوع	مشاوره -- جنبه‌های اخلاقی
ردیف نشر	BF۱۳۹۳۴۱۷۶ ۸ف۸ /
رده بندی	۹۰۸/۱۱۷۴
شماره کتابشناسی	۳۶۰۰۸

عنوان کتاب	فلسفه و اخلاق در مشاوره و روانشناسی
تالیف و گردآوری	مریم زمانی
ناشر	هوشمند تدبیر / هوشمند تدبیر مؤسسه پارسا مبتکر گام اول
مدیر مسئول	محمد قحج
صفحه‌آرا	فاطمه ماسر
طراح جلد	محمد کامور
سال و نوبت چاپ	۱۳۹۳ / اول
شمارگان	۵۰۰
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۴-۲۰-۰
قیمت	۵۱۰۰۰ ریال
آدرس دفتر نشر	آریاشهر - بلوار آیت الله کاشانی، بلوار تقاطع شمالی، کوچه چهارم پرواز، پلاک ۲۴ واحد ۶
آدرس دفتر مؤسسه	میدان انقلاب، ضلع شمال غرب میدان، جنب بانک ملی، پلاک ۵۹، طبقه ۲، واحد شرقی
تلفن	۰۲۱-۶۶۹۲۳۲۱۴
وب سایت	www.parsamega.ir

فهرست مطالب

۵	مقدمه
۶	اخلاق
۷	ارسطو
۱۰	اسپینوزا
۱۵	کانت
۲۱	امانوئل لویثاس
۲۴	آلن یدو
۳۱	دین
۳۱	هگل
۳۴	دورکیم
۳۶	وبر
۴۰	کیرکگور و تیلیش
۴۷	ویلیام جیمز
۵۰	فروید
۵۴	ملاصدرا و رویکرد وحیانی به دین
۶۰	روان‌درمانگری و امر دینی و اخلاقی
۶۰	اخلاق در الگوهای تصمیم‌گیری
۶۹	اسلام و بنیان‌های نظری یک نظام اخلاقی مشاوره و روان‌شناسی
۷۲	هستی‌شناسی و انسان‌شناسی اسلامی
۷۴	روش‌شناسی اسلامی

۷۶	 به‌سوی روان‌شناسی اسلامی
۷۷	 نقد پایه‌ای اصول اخلاقی APA
۸۰	 اخلاق کاربردی و اخلاق حرفه‌ای
۸۴	 نتیجه‌گیری
۹۱	 پیوست‌ها
۹۵	 منابع و مآخذ

www.ketab.ir

مقدمه

شناخت فرایندها و فعل و انفعالات روان‌شناختی‌ای که منجر به پدیداری عارضه و خصلتی روانی و تربیتی در افراد یک جامعه می‌شود، بی لحاظ کردن نظام‌های اخلاقی، مناسبات فرهنگی و هنجارهای مذهبی و آیینی حاکم بر گذشته و حال آن جامعه ناممکن است، و روان‌شناس و رفتارپژوهی که بدون در نظر گرفتن کلیت ساختارها و نهادهای عینی جامعه و باورهای ریشه دوانده در روح جمعی مردمان آن، دست به کار اصلاح و احیای درمان ناپهنجاری‌های روحی و روانی و تربیتی آحاد آن جمع می‌شود، بهترین حالت در رسیدن به هدف خود ناکام مانده، و در بدترین وضعیت به شدت درگیر بیسی معضله‌ای موردنظر راه می‌برد.

در میان تمام نهادها و گفتمان‌های که بر حیات عمومی جامعه حکم می‌راندند، مذهب و اخلاق را باید از عمده‌ترین عواملی که شکل‌گیری شخصیت روانی و تربیتی فرد دانست، البته بی تردید نباید نقش این وضعیت اقتصادی جامعه و ساختار سیاسی حاکم بر آن را در این امر نادیده گرفت؛ جامعه‌ای که درصد بالایی از افراد آن در فقر و مضیقه‌ی اقتصادی به سر می‌برند، به سبب فقر مستعد ابتلای به ناهنجاری‌های روانی و رفتاری است، تا جامعه‌ای با سطح رفاه عالی‌تر همچنین است وضعیت روانی عموم مردمانی که در سایه‌ی حکومتی خفقان‌آور و سرکوب‌گر می‌زنند، شاید بتوان گفت که گاه نقش عوامل اقتصادی و سیاسی به صورت اضطراری حتی بر دیگر عوامل تفوق می‌جوید که در نظر گرفتن آنها به عنوان عامل اصلی شکل‌گیری یک ناهنجاری در جامعه اهمیت ضروری می‌یابد.

با این حال در پژوهش پیش رو غرض ما یافتن چارچوبی است که بتواند در آن نظامی جامع برای مواجهات تربیتی و روان‌شناختی کارشناسان امور روان‌درمانی با بیماران و مراجعان خویش است. البته صحبت از یک نظام «جامع» برای حوزه‌ی پر استثنایی چون روان‌شناسی، که در آن دنیای درونی هر فرد را باید جهانی ویژه و منحصر به فرد انگاشت، پر بی‌شائبه نیست؛ آگاهی از این واقعیت ما را

بر آن می‌دارد که در این پژوهش بیش از آنکه در پی ارائه‌ی نظام مورد نظر باشیم، چارچوب نظری و مفهومی لازم برای آن را به دست دهیم.

همان‌طور که گفته شد، تدوین چنین نظامی بدون توجه به دین و اخلاقیات حاکم بر جامعه‌ای که فرد در آن زندگی می‌کند ناممکن است، زیرا رویکرد درمانی و اخلاقی مشاور و روان‌درمانگر تابعی از متغیرهای گوناگون است که بی‌شک یکی از عمده‌ترین این متغیرها فرهنگ و باورهای خود مراجعه‌کننده است. از این رو در این بخش با حقیقه‌ی بر آنیم تا تأثیر مذهب و اخلاق بر سامان روانی جامعه را مورد بررسی و تشریح قرار دهیم. این مهم مستلزم شناخت عمده‌ی نظریات شناخته شده درباره‌ی اخلاق و دین، و همچنین با نفعانیات انسانی است. به همین خاطر این فصل را به بررسی آراء فیلسوفان، روان‌کاوان و جامعه‌شناسان مختلف در حوزه‌ی اخلاق و مذهب اختصاص می‌دهیم و سپس به ارتباط روان‌درمانگری با امر دینی و اخلاقی می‌پردازیم تا در انتها بتوانیم استدلال لازم برای ارائه‌ی چارچوب کلی نظام مورد نظر را به دست آوریم. بر این اساس نخستین برجسته‌ترین نظریات فلسفی و جامعه‌شناختی در باب مسئله‌ی اخلاق و سپس درباره‌ی مذهب و دست آخر ارتباط متقابل آنها با روان‌درمانگری را معرفی کرده و آنگاه به دستجات خویش خواهیم پرداخت.

اخلاق

اگر اخلاق را مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها برای رفتار و کردار فردی و اجتماعی انسان بینگاریم، حال این دستورات از هر منبعی که می‌خواهند باشند، آنگاه اهمیت و نقش نظام اخلاق در سامان روانی جامعه‌ی تابع آن به خودی خود مشخص می‌شود. در تاریخ اندیشه‌ی شرق و غرب، دینی و غیر دینی، رویکردها و برداشتهای گوناگون و نگاه ناهمسازی در باب چیستی اخلاق تدوین و عرضه شده است. در این فصل ما به بررسی و معرفی شناخته شده‌ترین و تأثیرگذارترین فلسفه‌ی اخلاقی‌ها، ارتباط آنها با مسئله‌ی نفس انسانی، می‌پردازیم.